

УДК 316.62:34 (477)

ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В УКРАЇНІ

Студ. О. І. Голуб, гр. БДweb1-18

Науковий керівник доц. Кадлубович Т.І.

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Метою даної роботи є проаналізувати та узагальнити погляди науковців на особливості електоральної поведінки громадян України.

Завдання – дослідити процес трансформації українського суспільства в працях науковців, що впливає на формування особливостей електоральної поведінки.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є електоральна поведінка та чинники, що впливають на формування електоральної поведінки громадян України.

Методи та засоби дослідження. В процесі дослідження було використано літературно-аналітичний, системно-структурований та емпіричний методи дослідження.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Систематизовано та узагальнено погляди науковців на особливості електоральної поведінки громадян України. Виділено основні чинники, що впливають на формування електоральної поведінки на території держави.

Результати дослідження. Україна відрізняється перехідним і метаморфозним характером політичного процесу. Від часу набуття країною незалежності, відбувається поступова трансформація та вдосконалення виборчої системи. Це впливає не тільки на функціонування політичних інститутів, а й на свідомість громадян, що певним чином формує систему поглядів, переконань та мотивів, впливає на електоральну поведінку.

Наукова література свідчить, що дослідження електоральної поведінки відбувається за трьома основними моделями: соціологічною, соціально-психологічною та підходу, заснованого на теорії раціонального вибору. Соціологічна модель пояснює електоральну поведінку за допомогою механізмів ідентифікації з певною соціальною групою. Соціально-психологічна – механізмів групової ідентифікації, переважно партійною. Теорія раціонального вибору пояснює електоральну поведінку індивідів тією користю, яку виборець може отримати при виборі політичної сили. При цьому він повинен проаналізувати соціально-економічну ситуацію в країні, поточні політичні події, позиції кандидатів з конкретних питань тощо.

В Україні відсутня єдина модель електоральної поведінки, яка домінує. Це пояснюється ситуаціями соціального напруження, непевністю у завтрашньому дні, політичною та економічною нестабільністю. Український виборець у таких ситуаціях переживає почуття апатії, безнадійності та розчарування, що забарвлює зумовленість вибору психоемоційними чинниками. Тому стабільні політичні вподобання демонструє малий відсоток виборців, значно більше потрапляють в категорію невизначених [3].

Позиція політичної невизначеності зумовлена багатьма аргументами. Серед них: «відсутній кандидат, за якого варто було б проголосувати»; невіра в те, що вибори будуть проведені чесно; переконання у відсутності змін після приходу до влади нового глави держави, нових депутатів парламенту; байдужістю до голосування загалом; недовірою до влади, політичною апатією.

Активність українців на виборах значною мірою залежить від того, що мотивує їх брати участь у голосуванні. Більшість громадян пояснюють свою участь у волевиявленні саме через бажання виконати свій громадянський обов'язок. Очевидно, така ситуація є продовженням практики активної електоральної участі ще із часів існування Радянського

Союзу [4].

Іншим мотивом для участі у виборах є побоювання, що голосом може хтось скористатися. І лише на останньому місці стоїть мотив підтримання когось із кандидатів.

Великий вплив на електоральний вибір відіграє розумна оцінка населенням ефективності діяльності політичних сил, чого виборці в Україні не мають. Це пояснюється тим, що в Україні відносно недовго існує демократична партійна система та вибори на пропорційній основі, тому немає достатнього досвіду створення парламентських коаліцій і формування ними виконавчої влади.

При аналізі електоральної поведінки звертають увагу на довготермінові і короткотермінові фактори. В Україні спостерігається зниження впливу довготермінових факторів формування політичних уподобань і посилення впливу короткотермінових факторів, таких як вплив іміджу кандидата і позиція виборців щодо окремих проблем, засоби масової інформації, роль, специфіка виборчої кампанії, діяльність уряду, конкретні політичні і економічні умови. Також на електоральну поведінку українців впливають матеріальні потреби. Електорат прагне отримати вигоду від участі у голосуванні, але не бажає потенційно щось втратити. Важливим елементом політичного вибору стає коаліційна політика партій і кандидатів або відсутність такої. Чітка ідеологічна ідентифікація партій і кандидатів, здатність мобілізувати на свою підтримку реальних і потенційних прихильників має не останнє значення при голосуванні.[2]

Висновки. Проаналізувавши наукову літературу, можна сказати, що кожному суспільству притаманна певна модель електоральної поведінки [1]. В Україні відбувається процес формування такої моделі, оскільки українське суспільство переживає період реформування та трансформації. Становлення особливостей електоральної поведінки українців є багатогранним і суперечливим соціальним процесом, який потребує ретельного вивчення.

Активність електорату та вплив, який здійснює держава на нього, зумовлюють особливості електоральної поведінки. Вони залежать від мотивів українського виборця, різноманітних факторів та соціально-політичного становища країни.

Ключові слова. Електоральна поведінка, громадяни, Україна, особливості

ЛІТЕРАТУРА

1. Бунь В. Електоральна поведінка в Україні: фактори формування [Електронний ресурс] / Вікторія Бунь – Режим доступу до ресурсу: http://postua.info/Bun2005_2.htm.
2. Грохольська Г. Особливості електоральної активності українців [Електронний ресурс] / Halyna Groholska. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://naub.oa.edu.ua/2017/>
3. Сав'як У. І. Основні детермінанти електорального вибору населення незалежної України [Електронний ресурс] / Уляна Ігорівна Сав'як. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.sociology.kpi.ua>
4. Чириця І. Д. Особливості електоральної поведінки громадян України на президентських виборах у 2010 році [Електронний ресурс] / Ірина Дмитрівна Чириця. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: https://eprints.oa.edu.ua/860/1/4_10_8.pdf.